

tg STAN speelt zijn versie van Bernhards 'Am Ziel'

De karikatuur ten top

Eind goed al goed van tg STAN. Op tournee door Vlaanderen en Nederland. www.stan.be

Dat domheid en wreedheid des mensen zijn, blijkt op het wereldtoneel elke dag. Als vanzelf vergeten we dat die karaktertrekken zich ook in de heimat laten gelden. Was het niet Thomas Bernhard die ons daar bij leven onvermoeibaar op wees? Tg STAN draagt zijn bijtende moraal uit in *Eind goed al goed*.

PIETER T'JONCK

Eind goed al goed is een bewerking van Thomas Bernhards *Am Ziel*. Je maakt er kennis met Jolente De Keersmaeker als welgestelde, maar pinnige weduwe en haar

dochter (Sara De Roo). Ze bereiden hun jaarlijkse trek naar hun buitenverblijf in Katwijk aan Zee voor. Tenminste: moeder jeremiëert met ongeziene onbarmhartigheid over alles – van het ellendige stuk dat ze de avond ervoor zag, over haar afschuw voor haar vroeg gestorven eerstgeboren zoon tot haar voormalige echtgenoot. Dochter pakt ondertussen de valiezen. Onderwijl pepert moeder haar in dat ze er enkel is om haar ter wille te zijn.

Tegendraads

De jaarlijkse verhuis verloopt echter niet zoals gebruikelijk want moeder of dochter – het blijft in het midden wie de eigenlijke aanzet gaf – nodigden de bejubelde auteur (Damiaan De Schrijver) van het stuk waar de moeder zo'n hartsgrondige hekel aan had mee uit. Een ontknoping kent het stuk niet echt.

Aan zee zijn er schuchtere toenaderingspogingen tussen dochter en schrijver. Geen van beiden komt echter voluit aan het woord. De dochter durft het woord gewoontegetrouw zelfs nauwe-

● Acteurs Jolente De Keersmaeker, Sara De Roo en Damiaan De Schrijver als respectievelijk moeder, dochter en toneelschrijver in *Eind goed al goed*. Hun onderlinge verhoudingen worden gekenmerkt door genadeloosheid en pretentie. © SANNE PEPER

lijks te nemen. De schrijver wekt even opzien met zijn tegen-draadse meningen over literatuur, theater en succes. Maar al gauw neemt de moeder alles weer over met haar insinuaties, haar voorgewende radicaliteit en dito belangstelling voor de kunst die ze eerder verfoeide.

De schrijver blijkt machteloos tegen de moeder. Feilloos voelt ze zijn zwaktes en poses aan. Ze buit die genadeloos uit om hem in zijn hemd te kunnen zetten en zelf steeds als de meer originele en vermetele geest uit de strijd te komen. Zo blijft ze het spel beheersen. Het gevolg hiervan is dat er tussen de schrijver en de dochter niets kan ontstaan dat de

moeders bekrompen hegemonie bedreigen kan.

Debiel

De drie personages zijn net niet karikaturaal in de rol die Bernhard ze aanmeet. Net zo spelen de acteurs hen. Ze houden de tekst een beetje op afstand, alsof ze bijna niet kunnen geloven wat de auteur hen hier allemaal in de mond legt. Sara De Roo drijft de karikatuur zelfs ten top als ze poseert als een haast debiele, slaafse trut. Tegelijk merk je vaak genoeg dat de spelers net willen tonen dat dit soort genadeloze verhoudingen mogelijk, zelfs alle-daags zijn. Dat blijkt vooral wan-

neer uit hun rol vallen om opmerkingen te maken over elkaars werk. Voor hij als schrijver op het toneel verschijnt, is Damiaan De Schrijver bijvoorbeeld souffleur. Als hij even de draad van de tekst verliest krijgt hij ongenadig op zijn donder van De Keersmaeker. Daar blijkt ook

De scenografie en de absurde kostuums zijn de grootste troef van dit stuk

de werkelijkheid van de toneel-spelers zelf niet altijd zo mooi.

De scenografie van Matthias De Koning en tg STAN en de absurde kostuums van Inge Büscher zijn echter de grootste troef van dit stuk. Een verformfaaide achterdoek die de acteurs klungelig verplaatsen, een bestofte kroonluchter, hel verlichte zeezichten tegen het plafond en projecties van de branding creëren veel sfeer. Prachtig, maar helaas ook een beeld voor het schijntoneel waarin deze personages leven: hun 'winst' in de onderlinge verhoudingen draait stevast uit op verlies. Door domme wreedheid en opgeblazen pretenties, jawel.